

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA KULTŪROS MINISTERIJOS KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS DEPARTAMENTAS

2004 m. gegužės 18 d. Nr. 1050-10-1-62
Vilnius

Santrauka

Kultūros vertybių apsaugos departamentui (toliau – Departamentas) 2003 metams keturioms programoms vykdyti buvo patvirtinta 19641,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, gauta – 19532,8 tūkst. Lt.

Mes surinkome pakankamus audito įrodymus, kurie duoda pagrindą teigti, kad vidaus ir finansų kontrolės priemonės nebuvo taikomos galimos rizikos valdymui, klaidų apskaitos sistemoje aptikimui ir ištaisymui. Departamento vadovybė nesivadovavo Lietuvos Respublikos Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (2002 m. gruodžio 10 d. Nr. IX-1253) 10 straipsnio nuostatomis, kad vadovas yra atsakingas už efektyvios vidaus kontrolės, įskaitant finansų kontrolę, sukūrimą, jos veikimą bei tobulinimą, dėl to 2003 metų finansinėje atskaitomybėje yra reikšmingų klaidų ir iškraipymų.

Audito užduotis

Valstybinį finansinį auditą atlikome Valstybės kontrolės finansinio audito 5-ojo departamento direktorės 2003-11-10 pavedimu Nr. 1050-10-1.

Audituojamas subjektas – Kultūros vertybių apsaugos departamentas yra Lietuvos Respublikos valstybės įstaiga, atskaitinga Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai.

Adresas - Šnipiškių g. 3, 2734 Vilnius, identifikavimo kodas – 8869268.

Kultūros vertybių apsaugos departamento steigėjas – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija.

Audituotu laikotarpiu Departamentui vadovavo direktorė Diana Varnaitė (nuo 1997 m. birželio 18 d.), Buhalterinės apskaitos ir atskaitomybės skyriui – vyriausioji finansininkė Audra Stankevičienė (nuo 1997 m. rugsėjo 8 d.).

Audito tikslas – nustatyti, ar Departamento 2003 metų finansinėse ataskaitose pateikiama išsami, teisinga, tikra ir tiksli informacija ir ar jos sudarytos remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, bei atlikti sandorių auditą, apimančią teisės aktų laikymosi priežiūrą.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos, biudžeto projekto ir ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turta, dalis.

Departamento ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas audito išvadoje valstybinio audito reikalavimų nustatytu laiku.

Audito atlikimo tvarka ir audituotos sritys

Auditą atlikome vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais.

Mes susipažinome su audituojamos įstaigos veikla, apskaitos sistema, ištyrėme vidaus kontrolės aplinką. Įvertinome paskesniosios vidaus kontrolės procedūrų veikimą perkeliant balanso sąskaitų likučius iš apskaitos registru į finansines ataskaitas. Atlikome nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo darbų programos vykdymo vidaus kontrolės procedūrų veiksmingumo testavimą. Įvertinę riziką pagal ilgalaikio turto, asignavimų panaudojimo, sąskaitų uždarymo, kasinių ir faktinių išlaidų programas atlikome didelės apimties savarankiškas (detalias) procedūras ilgalaikio turto trūkumų, žemės apskaitos, nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo darbams skirtų biudžeto lėšų panaudojimo, nepaprastųjų išlaidų skirtų statybai ir rekonstrukcijai, VŠĮ „Kultūros paveldo akademija“ skiriamų lėšų programai vykdyti panaudojimo, sąskaitų uždarymo bei kasinių ir faktinių išlaidų audito srityse.

Mes nedalyvavome atliekant ilgalaikio turto metinę inventorizaciją Departamente, nes tuomet dar neatlikome audito. Dėl įstaigos apskaitos vedimo tvarkos, atlikdami kitas audito procedūras, negalėjome gauti pakankamai duomenų, patvirtinančių ilgalaikio turto likučius.

Mes neatsakome už Departamento Išlaidų sąmatų vykdymo balanso likučių teisingumą pagal 2003-01-01 duomenis, nes neatlikome 2002 metų įstaigos audito.

Audituojamos įstaigos finansinės veiklos rezultatai

Kultūros vertybių apsaugos departamentui 2003 metams keturioms programoms vykdyti buvo patvirtinta 19641,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, gauta – 19532,8 tūkst. Lt. (iš jų 535,0 tūkst. Lt Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo fondo). Finansinė atskaitomybė sudaryta apjungiant Departamento ir jo reguliavimo sričiai priskirtos biudžetinės įstaigos – Kultūros paveldo centro balanso rodiklių duomenis.

2003 metų programoms patvirtintų asignavimų vykdytojai:

tūkst. Lt

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Programų vykdytojai				Iš viso:
		Kultūros paveldo centras	Departamentas	UAB „Lietuvos paminklai“	VšĮ „Kultūros paveldo akademija“	
1.	1.1 „Kultūros vertybių apsaugos“	1530,4	1023,8	12260,3	251,5	15066,0
2.	4.1 „Kultūros vertybių apskaitos, registrų tvarkymo propagavimo ir informacijos kaupimo organizavimas bei administravimas“	1338,2	-	-	-	1338,2
3.	5.1 „Kultūros vertybių apsaugos priežiūra ir kontrolė“	-	2756,0	300,0	-	3056,0
4.	6.1 „Specialioji programa – išvežamų į užsienį ir antikvarinių kultūros vertybių kontrolė“	-	180,8	-	-	180,8
	Iš viso:	2868,6	3960,6	12560,3	251,5	19641,0

Departamentas 2003 metais biudžeto išlaidų sąmatą pagal 1.1, 4.1 ir 5.1 programas įvykdė beveik 99,98 procentais. Specialiosios programos gauta 77,0 tūkst. Lt asignavimų ir tiek pat panaudota (planuota 180,8 tūkst. Lt). Kultūros vertybių apsaugos programai vykdyti 83 procentai visų asignavimų buvo pervesta UAB „Lietuvos paminklai“.

Klaidos, pažeidimai ir netikslumai, nustatyti audito metu

Departamento direktorė Diana Varnaitė, kaip asignavimų valdytojas sudarė devyniolika sutarčių su UAB „Lietuvos paminklais“ pagal kurias bendrovei skyrė **11 410,3 tūkst. Lt** nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo darbų programai vykdyti. Šių lėšų panaudojimo teisingumui, kasinių ir faktinių išlaidų pateikimui apskaitos registruose ir metinėje finansinėje atskaitomybėje (F. Nr. 2) teisingumui patvirtinti negalėjome pritaikyti audito procedūrų, nes :

- sąskaitose faktūrose nurodyta bendra atliktų darbų suma nepatvirtinta darbų atlikimo aktais;
- išlaidų už atliktus darbus apskaita nevykdoma pagal objektus;
- 96,6 tūkst. Lt suma buvo pervesta UAB „Lietuvos paminklams“ vadovaujantis Departamento direktorės D.Varnaitės įsakymais, nepatikslinus kultūros vertybių tvarkymo darbų sumos sudarytose sutartyse.

- UAB „Lietuvos paminklams“ pervesto avanso **2818,99 tūkst. Lt** suma buvo nurašyta į išlaidas ir neapskaityta gautinų lėšų sąskaitoje;

- neteisingai tvarkoma sąskaitų faktūrų apskaita 6 memorialiniame orderyje;
- kasinės ir faktinės išlaidos nebuvo registruojamos pagal apskaitos dokumentus.

Ūkinių operacijų įforminimas ir registravimas Departamente vykdomas nesivadovaujant Lietuvos Respublikos Buhalterinės apskaitos įstatymo (2001 m. lapkričio 6 d. Nr. IX-574) 12 straipsnio 1 punktu, 13 straipsnio 3 punktu, 16 straipsnio 1, 3 punktais, 18 straipsnio 4 punktu ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos (toliau – Tvarka) 162, 163, 169, 209, 237, 239, 242 punktais.

UAB „Lietuvos paminklams“ pagal 2003-02-24 sutartį Nr.12 buvo skirta 850,0 tūkst. Lt. Tuskulėnų rimties parko sukūrimui ir pagal 2003-02-24 sutartį Nr.13 skirta 300,0 tūkst. Lt pastato Šnipiškių g. 3 rekonstrukcijai. Šių objektų statybos ir rekonstravimo darbai ataskaitiniais metais nebuvo baigti, bet Departamentas nesivadovaudamas minėtos Tvarkos 240 punktu **1150,0 tūkst. Lt** sąnaudas metų pabaigoje nurašė ir neparodė finansinėje atskaitomybėje.

Departamento direktorė D.Varnaitė 2003 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. Į-033 pavedė ūkio skyriaus vedėjui koordinuoti Šnipiškių g. 3 pastato rekonstravimo darbų vykdymą ir įsakymu Nr. Į-034 pavedė Urbanistikos ir kultūrinio kraštovaizdžio skyriaus vyriausiajai valstybinei inspektorei Audronei Vyšniauskienei koordinuoti Tuskulėnų rimties parko statybos darbų vykdymą, kai ši funkcija pagal pareigybės aprašymą priskirta Programų rengimo ir atestacijos skyriaus vedėjai B. Raupėnienei. Tačiau niekam nebuvo pavesta vykdyti kontrolės, kad lėšos būtų pervestos tik už darbus numatytus sąmatinėje projektinėje dokumentacijoje ir pagal darbų priėmimo aktus.

Asignavimų valdytoja Departamento direktorė D.Varnaitė įsipareigojo pagal 2003-02-24 sutartį Nr.03 iš „Kultūros vertybių apsaugos“ programos VŠĮ „Kultūros paveldo akademijai“ skirti 240,0 tūkst. Lt. Departamentas, nesivadovaudamas tuo metu galiojusio Biudžeto sandaros įstatymo (1990 m. liepos 30 d. Nr. I-430) 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimu, nustatančiu, kad valstybės biudžeto asignavimų valdytojas jam skirtas biudžeto lėšas paskirsto pavaldžioms institucijoms, pervedė viešajai įstaigai, kuri nėra Departamentui pavaldi biudžetinė įstaiga, **251,50 tūkst. Lt** (11,5 tūkst. Lt pervesta pagal Departamento direktorės D.Varnaitės 2003-12-04 įsakymą Nr. Į-467). Departamentas, pagal audituotu laikotarpiu galiojusio Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo (2002-12-03 Nr. IX-1217) 3 straipsnio 1 dalies 1 punktą būdama perkančiąja organizacija, pirkė paslaugą – Kultūros vertybių apsaugos specialistų mokymo bei specializuotų programų rengimo ir kitų darbų 2003 metų programa - iš VŠĮ „Kultūros paveldo akademija“. Departamentas, pirkdamas minėtą paslaugą, netaikė nei vieno iš Viešųjų pirkimų įstatymo 65 straipsnio 1 dalyje numatytų būdų.

Pagal sutarties 4 punktą viešoji įstaiga įsipareigojo pateikti Departamentui ataskaitą apie numatytų darbų vykdymą, tačiau Departamentui pateiktoje ataskaitoje nenurodoma kiek ir kokių priemonių viešoji įstaiga įvykdė pagal patvirtintos programos darbus bei kokios išlaidos buvo patirtos.

Departamento direktoriaus pavaduotojas I. e. direktoriaus pareigas Algimantas Degutis, atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės sprendimo Nr. 6 „Dėl Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamente Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo darbų programai skirtų lėšų panaudojimo teisingumo ir 1998 metų suvestinės finansinės atskaitomybės sudarymo teisingumo tikrinimo rezultatų“ 2002 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 065 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo darbų programos objektuose atliekamų darbų kokybės ir lėšų panaudojimo kontrolei atlikti“ sudarė komisiją, kuri pasirinktinai atliko objektuose vykdomų darbų kokybės patikrinimą. Ši komisija negalėjo atlikti lėšų panaudojimo kontrolės, nes Departamentas nevykdė atliktų tvarkymo darbų išlaidų apskaitos pagal tvarkomus objektus.

Kultūros vertybių apsaugos programa vykdoma neužtikrinant išankstinės, einamosios, ir paskesnės kontrolės - nepatvirtinta atsiskaitymų už programos vykdymą tvarka, Departamento specialistų pareiginėse instrukcijose nenurodyta jų reguliavimo sričiai priskirtų vertybių tvarkymo darbų kontrolės funkcijos, atsiskaitymai vykdomi nesilaikant sutartyse numatytos atsiskaitymų tvarkos. Dėl to egzistuoja rizika, kad programoms vykdyti skirti asignavimai gali būti panaudoti ne pagal paskirtį ir netinkamai pateikti apskaitos registruose.

Atlikus žemės sklypų dokumentinį auditą nustatyta, kad Departamento pavaldžios įstaigos „Kultūros paveldo centro“ ir teritorinių padalinių naudojama valstybinė žemė neiforminta, nesudarytos žemės naudojimo sutartys, dėl to ji neapskaityta apskaitoje ir metinėje finansinėje atskaitomybėje. Taip pat neapskaityta Departamento administracinio pastato indeksuota žemės sklypo **512,0 tūkst. Lt** vertė. Tuo Departamentas nesivadovavo minėtos Tvarkos 38 ir 303 punktais, kurie nurodo, kad pagal panaudos sutartį gauto turto apskaitą panaudos gavėjas tvarko užbalansinėje sąskaitoje 01 „Išsinuomotas ilgalaikis turtas“.

Kasinių išlaidų suma apskaitos registruose – memorialiniuose orderiuose ir Didžiojoje knygoje – yra **141,9 tūkst. Lt** didesnė negu finansinėje atskaitomybėje. Pagal pateiktus duomenis nustatėme, kad biudžetinių lėšų sąskaitoje neteisingai buvo apskaityta:

- pavedimų lėšos	52,85 tūkst. Lt;
- nuompinigiai biudžeto lėšų atstatymui	48,41 tūkst. Lt;
- iš SODROS gautos darbuotojų nedarbingumo pašalpos	30,17 tūkst. Lt;
- „Omnitel“ abonentų lėšos	17,25 tūkst. Lt;
- specialiosios lėšos	6,76 tūkst. Lt;
- tarptautinių pavedimų lėšos	3,95 tūkst. Lt;
- kitos mokėtinos sumos	2,87 tūkst. Lt.

Iš viso: **162,26 tūkst. Lt**

Šių sumų palyginti su asignavimo knygos duomenimis nėra galimybės, nes per 2003 metus atstatytų biudžeto lėšų suma asignavimų knygoje nesubalansuota. Tuo Departamentas nesivadovavo

Lietuvos Respublikos Buhalterinės apskaitos įstatymo (2001 m. lapkričio 6 d. Nr. IX-574) 4 straipsnio ir minėtos Tvarkos 124, 125, 127 punktų nuostatomis.

Departamento kasinių išlaidų tikrumui ir teisingumui patvirtinti negalėjome pritaikyti audito procedūrų, nes ne visoms ūkinėms operacijoms surašyti apskaitos dokumentai, ne visuose apskaitos dokumentuose yra nurodytos teisingos sąskaitų korespondencijos, ne visi apskaitos dokumentai teisingai apskaityti apskaitos registruose. Apskaita tvarkoma nesivadovaujant Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. gegužės 21 d. įsakymo Nr. 139 kontrolės reikalavimų 15 punktu.

Departamente nustatyta ilgalaikio ir trumpalaikio turto trūkumų **63,73 tūkst. Lt** suma nenurašyta iš atitinkamų turto subsąskaitų ir yra dar kartą apskaityta „Atsiskaitymų už trūkumus sąskaitoje“. Departamentas, vadovaudamasis Tvarkos 181 punktu privalo nurašyti šią sumą iš atitinkamų turto subsąskaitų. Nenustačius nusikaltimo kaltininkų, debitorinio įsiskolinimo už trūkumus **62,21 tūkst. Lt** sumą Departamentas privalo nurašyti, užpajamuojant 46,37 tūkst. Lt 04 užbalansinėje sąskaitoje (Tvarkos 166 punktas), o 15,84 tūkst. Lt – pasibaigus senaties terminui (Tvarkos 311 punktas).

Mes negalime pritaikyti audito procedūrų 2004-01-01 metinės finansinės atskaitomybės išlaidų sąmatos balanso (F. Nr. 1) likučių tikrumui ir teisingumui nustatyti subsąskaitose:

- 160 – atsiskaitymų su atskaitingais asmenimis, nes avansinėse apyskaitose nenurodyti pinigų likučiai, gautos ir panaudotos sumos bei sąskaitų korespondencijos išduotų (išleistų) avansų sumai. Šios subsąskaitos apskaitos registre 7 memorialiniame orderyje neteisingai nurodytos sąskaitų korespondencijos, tuo nesivadovaujant minėtos Tvarkos 176, 177 punktų nuostatomis;

- 176 – atsiskaitymų už pavedimų lėšas, nes šios subsąskaitos apskaita nebuvo tvarkoma buhalterinės apskaitos registruose, tuo nesivadovaujant minėtos Tvarkos 200, 202, 203 punktų nuostatomis;

- 178 – atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais, nes neteisingai tvarkoma apskaita šios subsąskaitos apskaitos registre 6 memorialiniame orderyje, tuo nesivadovaujant minėtos Tvarkos 209 punkto nuostatomis;

- 230 – finansavimo iš biudžeto, nes šiai sąskaitai analitinė apskaita nebuvo tvarkoma pagal Pažymoje apie iš biudžeto gaunamų lėšų judėjimą prie išlaidų sąmatų vykdymo balanso nustatytus rodiklius, tuo nesivadovaujant minėtos Tvarkos 268 punkto nuostatomis.

Atlikus sąskaitų uždarymo auditą, nustatytos klaidos šiose subsąskaitose:

- 021 subsąskaitoje neparodytas nematerialiojo ilgalaikio turto 7,92 tūkst. Lt nusidėvėjimas (neteisingai parodytas 020 subsąskaitoje);

- 01 užbalansinėje sąskaitoje neparodyta Kultūros paveldo centro išsinuomoto ilgalaikio turto **863,6 tūkst. Lt** suma (neteisingai parodyta 02 užbalansinėje sąskaitoje).

Pagal Lietuvos Respublikos Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (2002 m. gruodžio 10 d. Nr. IX-1253) 4 straipsnio 6 punktą viešojo juridinio asmens vyriausiasis buhalteris arba

apskaitos tarnybos vadovas atsako už tinkamą apskaitos tvarkymo kontrolę, atsiskaitymų kontrolę ir išankstinę finansų kontrolę, kurios metu nustatoma ar ūkinės operacijos dokumentai yra tinkamai parengti ir ar ūkinė operacija yra teisėta.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. kovo 31 d. nutarimu Nr. 205 patvirtintų Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatų 2 punktu įstaigos vyriausiasis finansininkas (buhalteris) organizuoja buhalterinę apskaitą ir kontroliuoja, kad racionaliai ir taupiai būtų naudojami darbo, materialiniai ir finansiniai ištekliai, užtikrina, kad ataskaitiniai duomenys būtų teisingi. Vadovaujantis minėto nutarimo 19, 19.1, 19.2 punktais, vyriausiasis finansininkas (buhalteris) kartu su įstaigos vadovu atsako, jeigu neteisingai tvarkoma buhalterinė apskaita, ne laiku pateikiama arba yra klaidinga buhalterinė ataskaita, nesilaikoma ūkinę-finansinę veiklą reglamentuojančių Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų.

Departamento vidaus kontrolė 2003 metais neužtikrino finansų kontrolės procedūrų veikimo visose buhalterinės apskaitos srityse. Audito metu Departamento vadovybė nesiėmė jokių priemonių, kad įsteigti vidaus kontrolės procedūras, kurios užtikrintų Lietuvos Respublikos Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (2002 m. gruodžio 10 d. Nr. IX-1253) nuostatų įgyvendinimą ir sušvelnintų galimos rizikos padarinius.

Audito metu 2003 metų finansinėje atskaitomybėje nustatytos reikšmingos klaidos bei neatitikimai, o nesant pakankamiems ir patikimiems įrodymams, finansinių ataskaitų tikrumo ir teisingumo patvirtinti negalime.

Finansinio audito 5-ojo departamento
direktorė

Daiva Bakutienė

Valstybinė auditorė

Aiva Kaziliūnienė

Susipažinau:

Kultūros vertybių apsaugos departamento
direktorė

Diana Varnaitė

Vyriausioji finansininkė

Audra Stankevičienė